

Dietetyka w praktyce klinicznej

1. METRYCZKA	
Rok akademicki	2024/2025
Wydział	Wydział Nauk o Zdrowiu
Kierunek studiów	Dietetyka
Dyscyplina wiodąca	Nauki o zdrowiu
Profil studiów	Praktyczny
Poziom kształcenia	I stopnia
Forma studiów	Stacjonarne
Typ modułu/przedmiotu	Obowiązkowy
Forma weryfikacji efektów uczenia się	Zaliczenie
Jednostka prowadząca /jednostki prowadzące	Zakład Dietetyki Klinicznej, ul. E. Ciołka 27, 01-445 Warszawa Klinika Chorób Wewnętrznych WUM, ul. Grenadierów 51/59, 04-093 Warszawa Klinika Neurologii WNoZ, ul Kondratowicza 8, 03-242 Warszawa Klinika Neurochirurgii WUM, ul. Banacha 1, 02-097 Warszawa Klinika Chirurgii Ogólnej i Transplantacyjnej UCK WUM, ul. Nowogrodzka 59, 02-006 Warszawa Oddział Kliniczny Położnictwa, Perinatologii, Ginekologii i Rozrodczości UCK WUM, ul. Żwirki i Wigury 63A, 02-091 Warszawa Klinika Transplantologii, Immunologii, Nefrologii i Chorób Wewnętrznych ul. Nowogrodzka 59, 02-006 Warszawa Klinika Gastroenterologii i Żywienia Dzieci i Pediatrii UCK WUM, ul. Żwirki i Wigury 63A, 02-091 Warszawa Klinika Nefrologii Dziecięcej i Pediatrii UCK WUM, ul. Żwirki i Wigury 63A, 02-091 Warszawa Zakład Biologii Medycznej, ul. Litewska 14/16, 00-575 Warszawa Zakład Pielęgniarstwa Chirurgicznego, Transplantacyjnego i Leczenia Pozaustrojowego ul. Nowogrodzka 59, 02-006 Warszawa Zakład Żywienia Człowieka ul. Erazma Ciołka 27, 01-445 Warszawa Oddział Kliniczny Chirurgii Ogólnej i Żywienia Klinicznego, SPSK im. prof. W. Orłowskiego CMKP
Kierownik jednostki/kierownicy jednostek	prof. dr hab. Dorota Szostak-Węgierek dr hab. n. med. Michał Łodyga prof. dr hab. n. med. Dariusz Koziorowski prof. dr hab. n. med. Przemysław Kunert

**Załącznik nr 4B do Procedury opracowywania i okresowego przeglądu programów studiów
(stanowiącej załącznik do Zarządzenia nr .../2024 Rektora WUM z dnia .....2024 r.)**

	<p>prof. dr hab. n. med. Maciej Kosieradzki prof. dr hab. n. med. Piotr Węgrzyn prof. dr hab. med. Magdalena Durlik prof. dr hab. n. med. Aleksandra Banaszekiewicz dr hab. n. med. Małgorzata Pańczyk-Tomaszewska dr hab. n. o zdr. Gabriela Olędzka dr hab. Beata Sińska p. o. dr n. o zdr. Marta Hreńczuk prof. dr hab. n. med. Jacek Sobocki</p>
Koordynator przedmiotu	mgr Jakub Krawczyk (jakub.krawczyk@wum.edu.pl)
Osoba odpowiedzialna za sylabus	mgr Jakub Krawczyk (jakub.krawczyk@wum.edu.pl)
Prowadzący zajęcia	<p>ZAKŁAD DIETETYKI KLINICZNEJ dr hab. Iwona Boniecka (miejsce prowadzenia zajęć - Klinika Chirurgii Ogólnej i Transplantacyjnej UCK WUM) dr Marta Dąbrowska-Bender (miejsce prowadzenia zajęć - Klinika Medycyny Transplantacyjnej i Nefrologii UCK WUM) dr Magdalena Milewska (miejsce prowadzenia zajęć - Klinika Neurochirurgii UCK WUM) dr Anna Ukleja (miejsce prowadzenia zajęć - Klinika Chorób Wewnętrznych Szpitala Grochowskiego) dr hab. Anna Jeznach-Steinhagen (miejsce prowadzenia zajęć - Klinika Chorób Wewnętrznych Szpitala Grochowskiego) dr Joanna Ostrowska (miejsce prowadzenia zajęć - Klinika Chorób Wewnętrznych Szpitala Grochowskiego) mgr Jakub Krawczyk (miejsce prowadzenia zajęć - 1. Katedra i Klinika Neurologii Szpitala Bródnowskiego, 1. Klinika Chorób Wewnętrznych Szpitala Grochowskiego)</p> <p>ZAKŁAD ŻYWIENIA CZŁOWIEKA mgr Leszek Wronka (miejsce prowadzenia zajęć - Zakład Pielęgniarstwa Chirurgicznego i Transplantacyjnego UCK WUM) dr Zuzanna Zaczek (miejsce prowadzenia zajęć - Klinika Chirurgii Ogólnej i Żywienia Klinicznego Szpitala SPSK im. prof. W. Orłowskiego CMKP)</p> <p>ZAKŁAD BIOLOGII MEDYCZNEJ dr hab. Agnieszka Bzikowska-Jura (miejsce prowadzenia zajęć - Oddział Kliniczny Położnictwa, Perinatologii, Ginekologii i Rozrodczości UCK WUM)</p> <p>POZOSTAŁE OSOBY PROWADZĄCE mgr Paulina Gryz (miejsce prowadzenia zajęć - Klinika Nefrologii Dziecięcej i Pediatrii UCK WUM, Klinika Gastroenterologii i Żywienia Dzieci i Pediatrii UCK WUM) dr Stanisław Slufik (miejsce prowadzenia zajęć - Katedra i Klinika Neurologii Szpitala Bródnowskiego) dr hab. n. med. Michał Łodyga (dr hab. n. med. Michał Łodyga - 1. Klinika Chorób Wewnętrznych Szpitala Grochowskiego) prof. dr hab. n. med. Wojciech Lisik (miejsce prowadzenia zajęć - Klinika Chirurgii Ogólnej i Transplantacyjnej UCK WUM) Prof. dr hab. n. med. Piotr Małkowski (miejsce prowadzenia zajęć - Zakład Pielęgniarstwa Chirurgicznego, Transplantacyjnego i Leczenia Pozaustrojowego)</p>

2. INFORMACJE PODSTAWOWE

Rok i semestr studiów	III rok studiów I stopnia, semestr I i II	Liczba punktów ECTS	21.00
------------------------------	---	----------------------------	-------

FORMA PROWADZENIA ZAJĘĆ	Liczba godzin	Kalkulacja punktów ECTS
Godziny kontaktowe z nauczycielem akademickim		
wykład (W)		
seminarium (S)		
ćwiczenia (C)		
e-learning (e-L)		
zajęcia praktyczne (ZP)	505	21
praktyka zawodowa (PZ)		
Samodzielna praca studenta		
Przygotowanie do zajęć i zaliczeń		

3. CELE KSZTAŁCENIA	
C1	Zdobywanie i doskonalenie umiejętności praktycznych.
C2	Pogłębienie i aktualizowanie wiedzy w celu podniesienia kompetencji zawodowych.
C3	Praktyczne wykorzystanie wiedzy z zakresu żywienia w wybranych jednostkach chorobowych.
C4	Wdrożenie do kształcenia ustawicznego.

4. EFEKTY UCZENIA SIĘ	
Numer efektu uczenia się	Efekty w zakresie
Wiedzy – Absolwent zna i rozumie:	
W29	Zna zasady wdrażania postępowania dietetycznego w różnych jednostkach chorobowych w zależności od stopnia ich zaawansowania i chorób współistniejących u osób w różnym wieku i stanie fizjologicznym
W32	Wykorzystuje w codziennej praktyce podstawy farmakologii i farmakoterapii żywieniowej oraz interakcji leków z żywnością.
W33	Zna patogenezę, objawy, sposób diagnozowania i leczenia chorób, a także przebieg ciąży prawidłowej i powikłanej
W65	Posiada specjalistyczną wiedzę na temat etiologii, objawów, diagnostyki przesiewowej i instrumentalnej oraz metod leczenia zaburzeń połykania w poszczególnych jednostkach chorobowych

Załącznik nr 4B do Procedury opracowywania i okresowego przeglądu programów studiów
(stanowiącej załącznik do Zarządzenia nr .../2024 Rektora WUM z dnia .....2024 r.)

Umiejętności – Absolwent potrafi:	
U02	Udziela porady dietetycznej w ramach zespołu terapeutycznego oraz prowadzi dokumentację dotyczącą pacjentów, instytucji i podejmowanych działań.
U04	Planuje i wdraża odpowiednie postępowanie dietetyczne w celu zapobiegania chorobom dietozależnym
U06	Wykorzystuje w praktyce różne sposoby oceny stanu odżywienia i sposobu żywienia
U07	Określa zapotrzebowanie na energię, składniki pokarmowe różnych grup ludności z wykorzystaniem norm żywienia
U08	Układa jadłospisy i szacuje ich wartość energetyczną i odżywczą produktów z wykorzystaniem programów komputerowych
U09	Rozpoznaje i analizuje potencjalne zagrożenia związane z interakcjami występującymi pomiędzy stosowanymi lekami a składnikami pożywienia
U10	Planuje dietę pacjenta w oparciu o wiedzę dotyczącą przyjmowanych leków
U12	Rozpoznaje i dokonuje korekty sposobu żywienia u osób z nieprawidłową masą ciała (niedożywionych oraz/lub osób z nadwagą/otyłością).
U13	Dyskutuje, wpływa i oddziałuje na pacjenta, uzasadnia wybrane postępowanie
U14	Określa korzyści i zagrożenia wynikające ze stosowania różnych diet i trendów żywieniowych
U16	Potrafi korzystać ze specjalistycznej literatury naukowej krajowej i zagranicznej, naukowych baz danych oraz informacji i danych przekazywanych przez międzynarodowe organizacje zajmujące się problematyką żywienia
U18	Potrafi wdrażać wiedzę z zakresu psychologii ogólnej i społecznej w edukacji żywieniowej i profilaktycznej zarówno indywidualnej jak i grupowej
U19	Współpracuje z zespołem wielodyscyplinarnym w celu zapewnienia ciągłości opieki nad pacjentem.
U20	Opracowuje plany postępowania żywieniowego w różnych jednostkach chorobowych
U23	Przygotowuje materiały edukacyjne dla pacjenta.
U24	Umie powiązać dolegliwości zgłaszane przez pacjenta oraz wyniki badań diagnostycznych z jednostkami chorobowymi, które mogą być ich przyczyną
U26	Rozpoznaje rodzaj niedożywienia i planuje odpowiednie postępowanie żywieniowe.
U29	Posiada umiejętność powiązania budowy anatomicznej i histologicznej narządów z ich funkcją i podstawowym znaczeniem dla procesów związanych z żywnością
U32	Przewiduje skutki wstrzymania podaży pożywienia w przebiegu choroby i planuje odpowiednie postępowanie żywieniowe w celu zapobiegania następstwom głodzenia.
U34	Udziela porady dietetycznej w ramach pracy zespołu terapeutycznego oraz prowadzi dokumentację dotyczącą pacjentów, instytucji i podejmowanych działań
U35	Wykorzystuje wyniki badań laboratoryjnych w planowaniu żywienia.
U41	Potrafi posługiwać się programami komputerowymi w zakresie edycji tekstu, grafiki, analizy statystycznej, przygotowania prezentacji oraz gromadzenia i wyszukiwania potrzebnych informacji, pozwalających na konstruktywne rozwiązywanie problemów
U42	Przeprowadza wywiad żywieniowy i dokonuje oceny stanu odżywienia w oparciu o badania przesiewowe i pogłębioną ocenę stanu odżywienia.

Załącznik nr 4B do Procedury opracowywania i okresowego przeglądu programów studiów
(stanowiącej załącznik do Zarządzenia nr .../2024 Rektora WUM z dnia .....2024 r.)

U43	Wykazuje rolę dietetyka w monitorowaniu odżywiania się chorych w szpitalu.
U45	Oblicza indywidualne zapotrzebowanie na energię oraz makro i mikroskładniki odżywcze.
U46	Wykorzystuje w praktyce wiedzę z zakresu fizjologii człowieka
U56	Prezentuje w formie ustnej i pisemnej wyniki własnych działań oraz prawidłowo formułuje wnioski
U65	Wskazuje procesy prowadzące do rozwoju chorób i analizuje zależności między żywieniem a rozwojem chorób
U67	Potrafi identyfikować problemy pacjenta, klienta oraz grupy społecznej
U74	Potrafi korzystać ze specjalistycznej literatury naukowej krajowej i zagranicznej, naukowych baz danych oraz informacji i danych przekazywanych przez międzynarodowe organizacje zajmujące się problematyką żywienia
U81	Uwzględnia perspektywę pacjenta, uzgadnia z pacjentem postępowanie, stosuje metody motywowania pacjenta do przestrzegania zaleceń
U84	Przygotowuje plan postępowania dietetycznego u chorych z dysfagią w oparciu o wyniki badań diagnostycznych ze wskazaniem bezpiecznej drogi podaży, z uwzględnieniem specyfiki jednostki chorobowej oraz zasad metody potrójnej adaptacji diety

Kompetencji społecznych – Absolwent jest gotów do:

K01	Posiada świadomość własnych ograniczeń i wie kiedy zwrócić się do innych specjalistów.
K02	Sugeruje taktownie i skutecznie pacjentowi potrzebę konsultacji medycznej, zmiany nawyków.
K03	Stawia dobro pacjenta oraz grup społecznych na pierwszym miejscu i okazuje szacunek wobec pacjenta (klienta) i grup społecznych.
K04	Posiada świadomość stałego doksztalcania się.
K05	Bierze odpowiedzialność za działania własne i właściwie organizuje własną pracę
K06	Bierze odpowiedzialność za działania własne i właściwie organizuje własną pracę
K07	Przestrzega zasad etyki zawodowej.
K08	Przestrzega praw pacjenta, w tym prawa do informacji dotyczącej proponowanego postępowania dietetycznego oraz jego możliwych następstw i ograniczeń.
K09	Przestrzega tajemnicy obowiązującej pracowników ochrony zdrowia.
K12	Rozumie potrzebę uczenia się przez całe życie
K15	Potrafi rozwiązywać najczęstsze problemy związane z wykonywaniem zawodu
K17	Potrafi formułować opinie dotyczące pacjentów, klientów, grup społecznych w kontekście związanym z wykonywaniem zawodu
K20	Systematycznie wzbogaca wiedzę
K22	Wykazuje aktywną postawę współpracy z pacjentem i członkami zespołu terapeutycznego
K23	Posiada świadomość znaczenia multidyscyplinarnego zespołu terapeutycznego

Załącznik nr 4B do Procedury opracowywania i okresowego przeglądu programów studiów
(stanowiącej załącznik do Zarządzenia nr .../2024 Rektora WUM z dnia .....2024 r.)

K24	Przestrzega tajemnicy zawodowej.
K26	Potrafi współpracować i komunikować się z zespołem
K28	Systematycznie wzbogaca wiedzę kształtuje swoje umiejętności, a także zawodową i współdziała w ramach grupy studentów
K31	Szanuje godność i autonomię osób powierzonych opiece, a także przejawia empatię w relacji z pacjentem i jego rodziną oraz współpracownikami
K35	Potrafi wyciągać i formułować wnioski z własnych pomiarów i obserwacji

5. ZAJĘCIA		
Forma zajęć	Treści programowe	Efekty uczenia się
Zajęcia praktyczne - ćwiczenia	<p><i>Klinika Chorób Wewnętrznych Szpitala Grochowskiego</i> (<i>dr Anna Ukleja</i>) (2 tygodnie zajęć) Godziny prowadzone przez ZDK: 50 Godziny prowadzone przez Klinikę: 20 Zasady postępowania z pacjentem kardiologicznym, zbieranie wywiadu, zwłaszcza żywieniowego, udzielanie porad indywidualnych oraz grupowych, układanie jadłospisów, części składowych i struktury materiałów, które zostaną przekazane pacjentowi, analiza i interpretacja dokumentacji medycznej, ocena stanu odżywienia oraz sposobu żywienia pacjenta. Wykonywanie pomiarów antropometrycznych, interpretacja dokumentacji medycznej.</p>	<p>W29 W32-33 W65</p> <p>U02 U04 U06-U10 U12-U14 U16 U18-20 U23-U24 U26 U29 U32 U34-U35 U41-U43 U45-U46 U56 U65 U67 U74 U81 U84</p>
	<p><i>Klinika Chorób Wewnętrznych Szpitala Grochowskiego</i> (<i>mgr Jakub Krawczyk</i>) Godziny prowadzone przez Klinikę: 10 Godziny prowadzone przez ZDK: 19 Zasady postępowania z pacjentem, u którego stwierdzono nadciśnienie tętnicze, zbieranie wywiadu, zwłaszcza żywieniowego, udzielanie porad, układanie jadłospisów, części składowych i struktury materiałów, które zostaną przekazane pacjentowi, analiza i interpretacja dokumentacji medycznej, ocena stanu odżywienia pacjenta. Wyliczenie zapotrzebowania na składniki odżywcze, energię, wodę. Wyliczenie wartości energetycznej i odżywczej jadłospisów. Opracowanie listy produktów dozwolonych i przeciwwskazanych, które są zgodne z indywidualnymi zaleceniami żywieniowymi. Planowanie edukacji żywieniowej.</p>	<p>K01-K09 K12 K15 K17 K20 K22-K24 K26 K28 K31 K35</p>
	<p><i>Klinika Chorób Wewnętrznych Szpitala Grochowskiego</i> (<i>dr hab. A. Jeznach</i>) Godziny prowadzone przez Klinikę: 10 Godziny prowadzone przez ZDK: 25 Zasady postępowania z pacjentem endokrynologicznym, zbieranie wywiadu, zwłaszcza żywieniowego, udzielanie porad, układanie jadłospisów, części składowych i struktury materiałów, które zostaną przekazane pacjentowi. Ocena sposobu żywienia pacjenta, interpretacja danych biochemicznych i antropometrycznych. Opracowanie listy produktów dozwolonych i przeciwwskazanych, zgodnych z indywidualnymi zaleceniami żywieniowymi. Patofizjologia chorób endokrynologicznych a zalecenia żywieniowe dla pacjenta.</p>	

	<p><i>Klinika Neurochirurgii (dr Magdalena Milewska)</i> Godziny prowadzone przez Klinikę: 10 Godziny prowadzone przez ZDK: 25 Zasady postępowania z pacjentem neurochirurgicznym, zbieranie wywiadu, zwłaszcza żywieniowego, udzielanie porad, układanie jadłospisów, części składowych i struktury materiałów, które zostaną przekazane pacjentowi, analiza i interpretacja dokumentacji medycznej, ocena stanu odżywienia pacjenta w oddziale neurochirurgii. Czynniki zaburzeń stanu odżywienia. Zastosowanie preparatów przemysłowych do żywienia doustnego i/lub dojelitowego. Dobór metody i materiałów edukacyjnych do zdolności percepcyjnej pacjenta. Wykonywanie przesiewowej i pogłębionej oceny stanu odżywienia pacjenta. Trudności w komunikacji z pacjentem neurochirurgicznym, sposoby ich przewyższania. Prowadzenie dokumentacji pacjenta oraz swojej pracy. Rozpoznawanie i zapobieganie niedożywieniu, w tym niedożywieniu szpitalnemu.</p> <p><i>Klinika Chirurgii Ogólnej i Transplantacyjnej (Bariatra)</i> <i>(dr hab. Iwona Boniecka)</i> Godziny prowadzone przez Klinikę: 7 Godziny prowadzone przez ZDK: 28 Zasady postępowania z pacjentem po operacji bariatrycznej. Zbieranie wywiadu, zwłaszcza żywieniowego, udzielania porad, układania jadłospisów, części składowych i struktury materiałów, które zostaną przekazane pacjentowi, analiza i interpretacja dokumentacji medycznej, ocena stanu odżywienia pacjenta z otyłością i zaburzeniami metabolicznymi. Opracowanie jadłospisu oraz listy produktów dozwolonych i przeciwwskazanych, zgodnych ze stanem zdrowia chorego. Rozpoznawanie czynników ryzyka chorób wynikających ze stylu życia. Wpływ otyłości i innych zaburzeń metabolicznych na stan odżywienia pacjenta.</p> <p><i>Klinika Medycyny Transplantacyjnej, Nefrologii i Chorób Wewnętrznych</i> <i>(dr Marta Dąbrowska Bender)</i> Godziny prowadzone przez ZDK: 35 Zasady postępowania z pacjentem nefrologicznym, zbieranie wywiadu, zwłaszcza żywieniowego, udzielanie porad, układania jadłospisów, części składowych i struktury materiałów, które zostaną przekazane pacjentowi, analiza i interpretacja dokumentacji medycznej, ocena stanu odżywienia pacjenta nefrologicznego. Opracowywanie jadłospisów/listy produktów dozwolonych i przeciwwskazanych, które są zgodne z indywidualnymi celami żywieniowymi i mieszczą się w zakresie możliwości gospodarstwa domowego/domu opieki społecznej. Zapobieganie niedożywieniu, w tym niedożywieniu szpitalnego.</p> <p>Oddział Kliniczny Położnictwa, Perinatologii, Ginekologii i Rozrodczości UCK WUM <i>(dr hab. Agnieszka Bzikowska Jura)</i> Godziny prowadzone przez klinikę: 5 Godziny prowadzone przez NZI: 40 Zasady postępowania z kobietą w ciąży fizjologicznej i z różnymi patologiami, zbieranie wywiadu, zwłaszcza żywieniowego, udzielanie porad, układanie jadłospisów, części składowych i struktury materiałów, które zostaną przekazane pacjentce, analiza i interpretacja dokumentacji medycznej. Fizjologia i patofizjologia ciąży. Żywnienie kobiet ciężarnych.</p>	
--	--	--

	<p><i>Klinika Neurologii (mgr Jakub Krawczyk)</i> Godziny prowadzone przez Klinikę: 20 Godziny prowadzone przez ZDK: 10 Zasady postępowania z pacjentem neurologicznym, zbieranie wywiadu, zwłaszcza żywieniowego, udzielanie porad, układania jadłospisów, części składowych i struktury materiałów, które zostaną przekazane pacjentowi, analiza i interpretacja dokumentacji medycznej, ocena stanu odżywienia pacjenta neurologicznego. Czynniki zaburzeń stanu odżywienia w neurologii. Dobór diet przemysłowych i doustnych suplementów pokarmowych. Choroby układu nerwowego i mięśniowo-nerwowego. Przesiewowa i pogłębiona ocena stanu odżywienia pacjenta neurologicznego. Prowadzenie dokumentacji.</p> <p><i>Klinika Chorób Wewnętrznych, Endokrynologii i Diabetologii (dr Marianna Hall)</i> Godziny prowadzone przez ZC: 35 Wywiad chorobowo-żywieniowy z pacjentem dorosłym. Rozmowa z pacjentem na trudne tematy. Praca z pacjentem na OPI – obliczenia praktyczne. Nowoczesne metody kontroli glikemii: interpretacja wyników uzyskiwanych za pomocą glukometrów, Flash Glucose Monitoring oraz Continuous Glucose Monitoring. Sytuacje szczególne u pacjentów z cukrzycą. Farmakoterapia w cukrzycy: omówienie farmakokinetyki leków stosowanych u pacjentów z cukrzycą. Najczęstsze zaburzenia metaboliczne o podłożu endokrynologicznym i diabetologicznym.</p> <p><i>Klinika Chorób Wewnętrznych Szpitala Grochowskiego (dr Joanna Ostrowska)</i> Godziny prowadzone przez Klinikę: 7 Godziny prowadzone przez ZDK: 28 Zasady postępowania z pacjentem chorym na cukrzycę, zbieranie wywiadu, zwłaszcza żywieniowego, udzielanie porad, układanie jadłospisów, części składowych i struktury materiałów, które zostaną przekazane pacjentowi, analiza i interpretacja dokumentacji medycznej, ocena stanu odżywienia pacjenta chorego na cukrzycę. Zalecenia żywieniowe w cukrzycy. Obliczanie ilości wymienników węglowodanowych i białkowo-tłuszczowych.</p> <p><i>Klinika Gastroenterologii Dziecięcej i Pediatrii, Klinika Nefrologii Dziecięcej i Pediatrii (mgr Paulina Gryz)</i> Godziny prowadzone przez klinikę: 49 2 tygodnie zajęć Zasady postępowania z pacjentem pediatrycznym, zbieranie wywiadu, zwłaszcza żywieniowego, udzielanie porad, ocena sposobu żywienia, układanie jadłospisów, części składowych i struktury materiałów, które zostaną przekazane pacjentowi, analiza i interpretacja dokumentacji medycznej, ocena stanu odżywienia dzieci i młodzieży. Dobór żywności specjalnego przeznaczenia medycznego w grupie pacjentów pediatrycznych, z chorobą Leśniowskiego-Crohn’a, alergiami pokarmowymi, chorobami nerek.</p> <p><i>Klinika Chirurgii Ogólnej i Transplantacyjnej (Hepatologia) (mgr Leszek Wronka)</i></p>	
--	--	--

	<p>Godziny prowadzone przez Klinikę: 7 Godziny prowadzone przez ZYC: 28</p> <p>Zasady postępowania z pacjentem z chorobami wątroby i dróg żółciowych oraz po przeszczepieniu (m. in. wątroby, nerki, trzustki) zbieranie wywiadu zdrowotnego i żywieniowego, ocena stanu odżywienia i sposobu żywienia pacjenta na oddziale hepatologii, analiza i interpretacja dokumentacji medycznej, poradnictwo dietetyczne i edukacja żywieniowa pacjentów oddziału – przygotowanie i przekazanie zaleceń żywieniowych i materiałów edukacyjnych.</p> <p><i>Klinika Chirurgii Ogólnej i Żywienia Klinicznego</i> (dr Zuzanna Zaczek)</p> <p>Godziny prowadzone przez ZYC: 35</p> <p>Zasady postępowania z pacjentem żywionym do- i pozajelitowo, zbieranie wywiadu, zwłaszcza żywieniowego, udzielanie porad, analiza i interpretacja dokumentacji medycznej, ocena stanu odżywienia pacjenta żywionego do- i pozajelitowo. Wpływ chorób układu pokarmowego, zaburzeń metabolicznych, chorób nowotworowych i innych na stan odżywienia pacjenta. Dobór preparatów do żywienia dojelitowego. Zasady organizacji pracy Poradni Żywienia Klinicznego Pozajelitowego i Dojelitowego. Rola dietetyka w zespole żywieniowym.</p>	
--	--	--

6. LITERATURA

Obowiązkowa

1. Interna Szczeklika. *Podręcznik chorób wewnętrznych*, Medycyna Praktyczna 2014
2. Jarosz M (red.) *Normy żywienia dla populacji polskiej- nowelizacja*, Instytut Żywności i Żywienia 2020
3. Włodarek D, Kozłowska L, Głąbska D *Dietoterapia*, PZWL 2014
4. Ciborowska H, Rudnicka A, *Dietetyka. Żywność zdrowego i chorego człowieka*, Wydanie IV, rozszerzone i uaktualnione, PZWL 2014
5. Szawłowski A.W. *Żywność w chorobach nowotworowych*, PZWL 2020
6. Ostrowska L (red.) *Dietetyka compendium*, PZWL 2020
7. Jeznach-Steinhagen A (red.) *Żywność osób z cukrzycą i chorobami towarzyszącymi*, PZWL 2020
8. Krauss H, *Fizjologia żywienia człowieka*. PZWL 2019
9. Szostak-Węgierek D (red.) *Żywność osób starszych*, PZWL 2020
10. Szostak-Węgierek D (red.) *Żywność w czasie ciąży i karmienia piersią*, PZWL 2020.
11. Gawęcki J (red.): *Żywność człowieka*. Podstawy nauki o żywności. Tom 1. Wyd. Naukowe PWN 2010
12. Grzymisławski M, Gawęcki J, *Żywność człowieka zdrowego i chorego*, T. i T.2, PWN, Warszawa 2010
13. Szczygieł B (red.) *Niedożywienie związane z chorobą. Występowanie. Rozpoznanie*. Wyd. Lek. PZWL 2011
14. Szczygieł B (red.) *Niedożywienie związane z chorobą. Zapobieganie. Leczenie*. Wyd. Lek. PZWL 2012
15. Sobocki J, Kunecki M, Zmarzły A, Rudzki S, *Standardy żywienia dojelitowego dorosłych pacjentów*.
16. Zalecenia kliniczne dotyczące postępowania u chorych na cukrzycę 2022. Stanowisko Polskiego Towarzystwa Diabetologicznego
17. *ESPEN practical guideline: Clinical Nutrition in cancer*. Clinical Nutrition 40 (2021). ()
18. *ESPEN guideline on clinical nutrition in hospitalized patients with acute or chronic kidney disease*. Clinical Nutrition 40 (2021). (<https://www.espen.org/files/ESPEN-Guidelines/ESPEN-guideline-on-clinical-nutrition-in-hospitalized-patients-with-acute-or-chronic-kidney-disease.pdf>)
19. *Hammad A, Kaido T, Aliyev V et al.: Nutritional therapy in liver transplantation*. Nutrients 2017. (<https://doi.org/10.3390/nu9101126>)
20. *ESPEN practical guideline: Clinical nutrition in liver disease*. Clinical Nutrition 39 (2020). (https://www.espen.org/files/ESPEN-Guidelines/ESPEN_practical_guideline_Clinical_nutrition_in_liver_disease.pdf)
21. *ESPEN guideline on home parenteral nutrition*. Clinical Nutrition 39 (2020). (https://www.espen.org/files/ESPEN-Guidelines/ESPEN_guideline_on_home_parenteral_nutrition.pdf)
22. *ESPEN guideline on home enteral nutrition*. Clinical Nutrition 39 (2020). (https://www.espen.org/files/ESPEN-Guidelines/ESPEN_guideline_on_home_ental_nutrition.pdf)
23. *ESPGHAN/ESPEN/ESPR/(CSPEN) guidelines on pediatric*. Clinical Nutrition 37 (2018).

23. *ESPEN guideline clinical nutrition in neurology*. Clinical Nutrition 37 (2018). (https://www.espen.org/files/ESPEN-Guidelines/ESPEN-guideline_clinical_nutrition_in_neurology.pdf)
24. *Zasady postępowania w nadciśnieniu tętniczym* Wytyczne PTNT 2019. (<https://nadciśnienietetnicze.pl/sites/scm/files/2021-02/64385-182698-1-SM.pdf>)
25. Sobotka L (red.): *Podstawy Żywienia Klinicznego*. Redakcja Naukowa wydania polskiego: Korba T, Łyszkowska M Wyd. Lek. PZWL 2013.
26. Jamróz B i wsp., *Instrumentalne metody badania zaburzeń połykania*. Wyd. Medyk 2019.
27. Ostrowska L, *Diagnostyka laboratoryjna w dietetyce*. PZWL 2018.
28. Szostak-Węgierek D, Intrauterine nutrition: long-term consequences for vascular health. *International Journal of Women's Health* 2014;6 647–656.
29. Wielgoś M (red.): *Biblioteka ginekologa praktyka vol. 9: Żywnienie kobiet w ciąży*. VIA MEDICA, Gdańsk 2013
30. Cichocka A, *Dieta DASH w teorii i zastosowaniu wydanie 2021*, Wyd. Medyk 2021.
31. ISPAD Clinical Practice Consensus Guidelines 2018 (<https://www.ispad.org/general/custom.asp?page=ISPADGuidelines2018>)
32. van Rheenen PF, et al. The Medical Management of Paediatric Crohn's Disease: an ECCO-ESPGHAN Guideline Update. *J Crohns Colitis*. 2020 7:jjaa161. doi: 10.1093/ecco-jcc/jjaa161. Epub ahead of print. PMID: 33026087.
33. Horvath A, Szajewska H. *ŻYWIENIE I LECZENIE ŻYWIENIOWE DZIECI I MŁODZIEŻY*; Medycyna Praktyczna, 2017
34. Bischoff SC, Escher J, Hébuterne X, Klęk S, Krznaric Z, Schneider S, Shamir R, Stardelova K, Wierdsma N, Wiskin AE, Forbes A. *ESPEN practical guideline: Clinical Nutrition in inflammatory bowel disease*. *Clin Nutr*. 2020 ;39(3):632-653. doi: 10.1016/j.clnu.2019.11.002. Epub 2020 Jan 13. PMID: 32029281.

Uzupełniająca

1. Brytek-Matera A. *Psychodietetyka*. PZWL 2020.
2. Szewczyk A. *Poradnik Diabetologiczny*. PZWL 2017.
3. Contento I. R. *Edukacja żywieniowa*. PWN 2018.
4. Woynarowska B. *Edukacja zdrowotna*. PWN 2017
5. Więcał A., Nieszporek T. *Choroby nerek. Kompendium*. 2019
6. Książek J. *Zalecenia leczenia żywieniowego u dzieci*. PZWL 2021

7. SPOSOBY WERYFIKACJI EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

Symbol przedmiotowego efektu uczenia się	Sposoby weryfikacji efektu uczenia się	Kryterium zaliczenia
W, UI, KI	<p>Sprawdzanie osiągnięć edukacyjnych studentów będzie odbywać się systematycznie, według kryteriów podanych na początku zajęć. Ocena poprawności wykonywania zadań/ćwiczeń może być dokonana na podstawie obserwacji pracy podczas ich wykonywania, opinii pacjenta lub obserwacji grupy. Pod uwagę będzie brany stopień opanowania umiejętności, umiejętność zastosowania teorii w praktyce, właściwa postawa i zachowanie na zajęciach oraz stosowanie technik komunikacji werbalnej i niewerbalnej.</p> <p>Przewiduje się możliwość przeprowadzenia testów sprawdzających wiedzę zarówno na początku, jak i na końcu bloku zajęciowego.</p> <p>Podstawą do uzyskania pozytywnej oceny przez studenta jest poprawne i samodzielne wykonanie ćwiczeń.</p>	60%

8. INFORMACJE DODATKOWE

Przy Zakładzie Dietetyki Klinicznej działa Studenckie Koło Naukowe Dietetyków, które od lat utrzymuje się w czołówce rankingu Kół Naukowych Studentckiego Towarzystwa Naukowego. W ramach Koła realizowane są badania kliniczne, projekty edukacyjne (w tym tworzenie kursów e-learningowych). SKN Dietetyków współorganizuje Konferencję Naukową *Żywnienie bez granic*.

Opiekun SKN: mgr Jakub Krawczyk

Facebook konferencji: www.facebook.com/zywnieniebezgranic

Facebook SKN: www.facebook.com/StudenckieKoloNaukoweDietetykowWum

Załącznik nr 4B do Procedury opracowywania i okresowego przeglądu programów studiów
(stanowiącej załącznik do Zarządzenia nr .../2024 Rektora WUM z dnia .....2024 r.)

Wszystkich chętnych studentów zapraszam do współpracy. Aktywne uczestnictwo w Kole Naukowym daje możliwość rozwoju naukowego, ale również zdobycia umiejętności, które dają przewagę konkurencyjną na rynku pracy.

Prawa majątkowe, w tym autorskie, do sylabusu przysługują WUM. Sylabus może być wykorzystywany dla celów związanych z kształceniem na studiach odbywanych w WUM. Korzystanie z sylabusu w innych celach wymaga zgody WUM.

UWAGA

Końcowe 10 minut ostatnich zajęć w bloku/semestrze/roku należy przeznaczyć na wypełnienie przez studentów
Ankiety Oceny Zajęć i Nauczycieli Akademickich